

Anonymizované znění

Překlad

C-540/19 – 1

Věc C-540/19

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

16. července 2019

Předkládající soud:

Bundesgerichtshof (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

5. června 2019

Odpůrce a odvolatel:

WV

Navrhovatel a odpůrce v řízení o odvolání:

Landkreis Harburg

BUNDESGERICHTSHOF (SPOLKOVÝ SOUDNÍ DVŮR)

USNESENÍ

[*omissis*]

v rodinné věci

WV, [*omissis*] (Rakousko),

odpůrce a odvolatel,

[*omissis*]

proti

Landkreis Harburg (okres Harburg), [*omissis*] Winsen (Luhe),

navrhovatel a odpůrce v řízení o odvolání,

[*omissis*]

[XII. občanskoprávní senát Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) [*omissis*]

se usnesl takto:

- I. Řízení se přerušuje.
- II. Soudnímu dvoru Evropské unie se pro účely výkladu čl. 3 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (evropské nařízení o výživném – ENV) předkládá tato předběžná otázka:

Může se subjekt veřejné správy, který oprávněnému z výživného poskytoval dávky sociální péče podle předpisů veřejného práva, dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu podle čl. 3 písm. b) evropského nařízení o výživném, pokud vůči povinnému z výživného uplatňuje v rámci regresi občanskoprávní nárok na výživné, který na něj přešel ze zákona na základě toho, že oprávněnému poskytl dávky sociální péče?

Odůvodnění:

- 1 I. Skutkový stav
- 2 Navrhovatel je jakožto místní poskytovatel sociální péče subjektem veřejné správy (dále jen: veřejnoprávní subjekt). Vůči odpůrci se na základě přechodu příslušného práva domáhá nároků na výživné vyplývajících z vyživovací povinnosti dětí vůči rodičům za období od dubna roku 2017.
- 3 Matka odpůrce narozená v roce 1948 (dále jen: příjemkyně péče) žije od roku 2009 v domově důchodců s pečovatelskou službou v Kolíně nad Rýnem. Navrhovatel jí nepřetržitě poskytuje dávky sociální péče podle části XII Sozialgesetzbuch (zákoník sociálního zabezpečení) (SGB XII), jelikož její vlastní příjmy (důchod ze sociálního pojištění, příspěvek na úhradu nákladů na péči o osoby umístěné v pečovatelských zařízeních, dávky zákonného sociálního pojištění pro případ odkázanosti) a její majetek nestačí k úplnému pokrytí nákladů, které při péči o ni předmětné zařízení vynakládá. Odpůrce žije ve Vídni (Rakousko).
- 4 Navrhovatel se v uvedeném řízení domáhá, aby odpůrce uhradil nedoplatek na výživném ve výši 8 510 EUR za období od dubna roku 2017 do dubna roku 2018 a dále, aby od května roku 2018 hradil pravidelné měsíční výživné ve výši 853 EUR. Navrhovatel tvrdí, že na něj přešel nárok na výživné, který má příjemkyně péče jakožto rodič vůči svému synovi, tj. odpůrci, na základě § 94 odst. 1 SGB

XII, jelikož v předmětné době, po niž trvala vyživovací povinnost navrhovatele vůči jeho matce, příjemkyni péče nepřetržitě poskytuje dávky sociální péče, jejichž výše výrazně překračuje požadovanou výši výživného. Odpůrce uplatňuje námitku mezinárodní nepřislušnosti německých soudů.

- 5 Amtsgericht (okresní soud) konstatoval mezinárodní nepřislušnost německých soudů a odmítl návrh jako nepřipustný. Uvedl, že je vyloučena zejména příslušnost podle čl. 3 písm. b) ENV, neboť oprávněným ve smyslu uvedeného ustanovení je pouze sám oprávněný z výživného, nikoli však subjekt státní správy, který v rámci regresu uplatňuje nároky na výživné, které na něj ze zákona přešly. Na základě odvolání navrhovatele Oberlandesgericht (vrchní zemský soud) napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc k novému projednání Amtsgericht (okresní soud). Podle názoru Oberlandesgericht (vrchní zemský soud) jsou německé soudy mezinárodně příslušné, jelikož právo náležející podle čl. 3 písm. a) a b) ENV příjemkyni péče jakožto oprávněné z výživného, které jí umožňuje si vybrat, zda se bude výživného vůči svému synovi domáhat u soudu, který je příslušný pro místo jejího bydliště v Německu, nebo u soudu příslušného pro místo bydliště odpůrce v Rakousku, může uplatnit i navrhovatel jakožto subjekt, na nějž přešel nárok na výživné.
- 6 Proti tomuto rozhodnutí směřuje přípustné odvolání odpůrce, který se domáhá potvrzení rozhodnutí Amtsgericht (okresní soud).
- 7 II. K uplatněnému nároku
- 8 Podle § 1601 BGB (občanský zákoník) mají příbuzní v přímé linii vzájemnou vyživovací povinnost. Rozsah poskytovaného výživného se podle § 1610 BGB (občanský zákoník) stanoví podle životního postavení potřebné osoby. Podle ustálené judikatury Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) je životní postavení rodiče bydlícího v pečovatelském zařízení určeno péčí, která mu je v něm poskytována. Rozsah výživného ve smyslu § 1610 BGB (občanský zákoník) u tohoto rodiče proto zpravidla odpovídá nákladům vynaloženým na ústavní péči s připočtením menší částky v hotovosti na financování potřeb, které služby poskytované pečovatelským zařízením nepokrývají [*omissis*]. Není-li rodič, který je odkázán na péči, schopen hradit náklady na ústavní péči v plném rozsahu z vlastních příjmů a majetku, náleží mu doplňující nárok na dávky sociální péče ve formě pomoci k poskytované péči podle sedmé kapitoly části XII zákoníku sociálního zabezpečení (§ 61 a násl. SGB XII). Ohledně přechodu občanskoprávních nároků na výživné vůči dětem, který přichází v takovém případě v úvahu, stanoví § 94 odst. 1 věta první SGB XII toto:

„Pokud má oprávněný příjemce dávek po dobu, po kterou mu jsou dávky poskytovány, nárok na výživné podle občanského práva, přechází tento nárok až do výše vynaložených nákladů společně s nárokem na poskytnutí informací podle právních předpisů o výživném na subjekt poskytující sociální péči.“

- 9 Z důvodu vymožení nároků obsahuje § 94 odst. 5 věta třetí SGB XII toto ustanovení:

„O nárocích podle odstavců 1 až 4 bude rozhodnuto v občanskoprávním řízení.“

- 10 III. K otázce předkládané Evropskému soudnímu dvoru

- 11 Otázka, zda se navrhovatel může dovolávat čl. 3 písm. b) ENV, má pro rozhodnutí sporu zásadní význam. Jelikož mezinárodní příslušnost německých soudů nelze zjevně založit na jiných důvodech, bylo by odvolání odůvodněné v případě, že by se navrhovatel nemohl dovolat čl. 3 písm. b) ENV. V jiném případě by bylo třeba odvolání odpůrce odmítnout.

- 12 1. Na předmětné řízení se použije evropské nařízení o výživném.

- 13 a) Věc je občanskoprávním sporem

- 14 aa) Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I) stanovilo, že regresní řízení vedené ohledně nároků na výživné, které přešly na příslušného žalobce, může spadat do věcné působnosti nařízení pouze v případě, že je uvedené řízení možné klasifikovat jako občanskou věc (čl. 1 odst. 1 nařízení Brusel I). Je sice pravda, že ze znění jednotlivých ustanovení evropského nařízení o výživném nelze srovnatelné omezení přímo dovodit. Omezení věcného rozsahu působnosti evropského nařízení o výživném na občanské věci však vyplývá z kompetenčních norem uvedených v úvodních ustanoveních nařízení (čl. 61 písm. c) a čl. 65 písm. b) Smlouvy o ES, nyní čl. 81 odst. 1 a odst. 2 písm. c) SFEU), které normotvůrci Unie umožňují schvalovat nástroje týkající se soudní spolupráce v civilních věcech.

- 15 bb) V době, kdy bylo v platnosti nařízení Brusel I, bylo podle judikatury Evropského soudního dvora možné klasifikovat regresní řízení jako občanskou věc vždy, když pro základ regresního nároku na výživné a podmínky jeho uplatnění platila obecná pravidla týkající se vyživovacích povinností. O občanskou věc se naopak nejednalo, pokud se řízení o regresním nároku na výživné nevyznačovalo rovným postavením zúčastněných, nýbrž bylo vedeno na základě ustanovení, jimiž zákonodárce propůjčil veřejnoprávní subjektu vlastní, zvláštní pravomoc (srov. rozsudky ESD ze dne 15. ledna 2004 – věc C-433/01 – Sb. rozh. 2004 I-981, bod 20 – Blijdenstein a ze dne 14. listopadu 2002 – věc C-271/00 — Sb. rozh. 2002 I-10489, bod 37 – Baten).

- 16 cc) V německé právní literatuře není shoda na tom, zda lze tuto vymezující formulaci přenést i na evropské nařízení o výživném [*omissis*], nebo zda se nařízení *ratione materiae* v zásadě vztahuje na všechny případy, kdy se veřejnoprávní subjekt domáhá náhrady za určité plnění od osoby povinné k výživě, které poskytl místo ní oprávněnému z výživného, aniž by přitom rozhodujícím způsobem záleželo na právním základu regresu a podobě oprávnění, na základě nichž může

daný veřejnoprávní subjekt regres uplatňovat. [omissis]. Vzhledem k okolnostem projednávané věci není třeba tuto spornou otázku podrobněji rozebírat, neboť i z vymezení vycházejícího z dřívější judikatury Evropského soudního dvora vyplývá, že regresní řízení, které navrhovatel zahájil proti odpůrci, je občanskou věcí:

- 17 Nárok je založen na občanskoprávní vyživovací povinnosti odpůrce vůči jeho matce, která čerpá sociální péči. Evropský soudní dvůr má v zásadě za to, že se o občanskou věc založenou na občanskoprávním základě jedná i v případě, kdy pohledávka z výživného, která vznikla na základě občanského práva, přešla na veřejnoprávní subjekt ze zákona – jako tomu bylo v projednávané věci podle § 94 odst. 1 věty první SGB XII (srov. v souvislosti s § 7 UVG (zákon o zálohovaném výživném): rozsudek ESD ze dne 15. ledna 2004 – věc C-433/01 – Sb. rozh. 2004 I-981, body 20 a násl. – Blijdenstein). Navrhovatel musí v souladu s § 94 odst. 5 větou třetí SGB XII uplatnit nárok na výživné, který na něj přešel, v občanskoprávním řízení. Navrhovatel není jakožto veřejnoprávní subjekt vybaven zvláštními pravomocemi z hlediska způsobu vymožení pohledávky výživného, která na něj přešla, jak tomu naopak bylo zejména v rámci skutkového stavu, který měl posoudit Evropský soudní dvůr ve věci „Baten“ (srov. rozsudek ESD ze dne 14. listopadu 2002 – věc C-271/00 – Sb. rozh. 2002 I-10489, body 35 a násl. – Baten).
- 18 V této souvislosti je však třeba poukázat na to, že i podle německého práva mohou nastat případy, kdy může veřejnoprávní subjekt uplatnit svůj regresní nárok vůči osobě povinné k výživnému, ačkoli její vyživovací povinnost byla předtím smluvně vyloučena dohodou s oprávněným z výživného. Podle § 1614 odst. 1 BGB (občanský zákoník) jsou u výživného mezi příbuznými a výživného mezi rozvedenými manželi (srov. § 1360a odst. 3 a § 1361 odst. 4 větu čtvrtou uvedeného zákoníku) obecně zakázána ujednání o vzdání se budoucích nároků na výživné, což má chránit jak oprávněné z výživného, tak i subjekty poskytující veřejné služby [omissis]. I za okolností, na něž se zákonný zákaz nevztahuje, může v určitých jednotlivých případech vyjít najevo, že ujednání o výživném, která objektivně působí v neprospěch veřejnoprávních subjektů nebo která mají dokonce za cíl je poškodit, jsou v rozporu s dobrými mravy podle občanskoprávní generální klauzule obsažené v § 138 BGB (občanský zákoník), a tudíž od počátku neplatná [omissis]. Z tohoto hlediska je ochrana veřejnoprávních subjektů před ujednáními účastníků vyživovacího vztahu, která by prvně jmenované poškozovala, v německém právu zajištěna různými způsoby pomocí nástrojů obecného občanského práva, nikoli však prostřednictvím zvláštních intervenčních pravomocí veřejnoprávních subjektů.
- 19 B) Regresní pohledávka v podobě vyživovací povinnosti
- 20 Věcná působnost evropského nařízení o výživném se omezuje na vyživovací povinnosti vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo švagrovství (čl. 1 odst. 1 ENV). Z bodu 11 odůvodnění vyplývá, že pojem „vyživovací povinnosti“ by měl být pro účely tohoto nařízení vykládán

samostatně. Podle judikatury Evropského soudního dvora k Úmluvě ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Bruselská úmluva) se má za to, že vyživovací povinnost je dána v každém případě tehdy, pokud je předmětné plnění určeno k zajištění životních potřeb oprávněné osoby nebo pokud se při stanovení výše plnění berou v potaz potřeby a prostředky oprávněné a povinné osoby (srov. rozsudky ESD ze dne 27. února 1997 – věc C-220/95 – Sb. rozh. 1997, I-1147, bod 22 – van der Boogaard a ze dne 6. března 1980 – věc 120/79 – Sb. rozh. 1980, 731, bod 5 – de Cavel II). Z tohoto hlediska představuje nárok příjemkyně péče vůči odpůrci nepochybně vyživovací povinnost ve smyslu evropského nařízení o výživném, neboť se uvedený nárok řídí životními potřebami příjemkyně péče – které jsou určeny náklady na ubytování a péči – a při stanovení výše plnění se navíc přihlíží k potřebnosti příjemkyně péče a způsobilosti odpůrce plnění poskytovat. Přejde-li pohledávka, která sama o sobě splňuje předpoklady pro vyživovací povinnost ve smyslu evropského nařízení o výživném, ze zákona na třetí osobu, neztrácí tím svou povahu vyplývající z právních předpisů o výživném [*omissis*].

- 21 2. V případech, kdy se na regresní nárok na výživné vztahuje evropské nařízení o výživném, může veřejnoprávní subjekt nepochybně uplatnit svůj regresní nárok podle čl. 3 písm. a) ENV u soudu místa, v němž má osoba s vyživovací povinností místo obvyklého pobytu. Dosud nebylo vyjasněno, zda čl. 3 písm. b) ENV umožňuje veřejnoprávním subjektům uplatnit svůj regresní nárok na výživné i u soudu místa, v němž má místo obvyklého pobytu osoba původně oprávněná k výživnému.
- 22 a) Část literatury v německy mluvících zemích to odmítá. Podle tohoto názorového proudu judikatura Evropského soudního dvora v rozhodnutí ve věci Blijdenstein ve vztahu k systému uplatňovanému v rámci nařízení Brusel I objasnila, že veřejnoprávní subjekt, který podává regresní žalobu proti osobě povinné k hrazení výživného, se vůči ní nenachází ve slabším postavení, a proto nelze odůvodnit, proč by povinnému mělo být odepřeno právo dovolat se příslušnosti soudu místa, v němž má místo obvyklého pobytu. Tuto judikaturu je prý třeba uplatnit i ve vztahu k evropskému nařízení o výživném, což vyplývá i z bodu 14 odůvodnění a čl. 64 odst. 1 ENV, neboť podle uvedených ustanovení zahrnuje pojem „oprávněný“ (čl. 2 odst. 1 bod 10 ENV) subjekty veřejné správy pouze pro účely návrhu na uznání a na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí nebo pro účely výkonu rozhodnutí, nikoli však ve vztahu k pravidlům pro určení příslušnosti [*omissis*].
- 23 Odlišný názor, k němuž se připojil i Oberlandesgericht (vrchní zemský soud) ve svém napadeném rozhodnutí, poukazuje především na to, že příslušnost soudu místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, podle evropského nařízení o výživném již nepředstavuje výjimku odrážející potřeby ekonomicky slabšího účastníka řízení, ale ze stejné obecné soudní příslušnosti vychází i samotná základní koncepce článku 3 ENV. Uplatnění čl. 3 písm. b) ENV na regresní žalobu o výživné vznesenou orgány státní správy napomáhá účinnému vymožení

nároku na výživné, který na uvedené orgány přešel, a zabraňuje tomu, aby byl dlužník výživného žijící v zahraničí nespravedlivě zvýhodněn [*omissis*].

- 24 B) Senát se přiklání k posledně uvedenému názoru.
- 25 Článek 3 písm. b) ENV je podle judikatury Evropského soudního dvora třeba vykládat samostatně ve světle jeho účelu, znění, jakož i systému, jehož je součástí (srov. rozsudek ESD ze dne 18. prosince 2014 – věc C-400/13 a C-408/13 – [OMISSIS] bod 25 – Sanders a Huber). S ohledem na výše uvedené vzal senát v úvahu následující:
- 26 aa) Nejprve je třeba poznamenat, že se nařízení nevyjadřuje k otázce, zda se veřejnoprávní subjekt jakožto žalobce uplatňující regresní nárok na výživné může dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, podle čl. 3 písm. b) ENV.
- 27 Podle právní definice obsažené v čl. 2 odst. 1 bodě 10 ENV lze za oprávněného z výživného považovat pouze fyzickou osobu, nikoli však veřejnoprávní subjekt uplatňující regresní nárok. Podle čl. 64 odst. 1 ENV zahrnuje pojem „oprávněný“ pro účely návrhu na uznání a na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí nebo pro účely výkonu rozhodnutí subjekt veřejné správy. Oprávnění podat návrhy na uznání nebo na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí, které je subjektům veřejné správy tímto propůjčeno, by jim – jak je vysvětleno v bodě 14 odůvodnění – bez zvláštního ustanovení obsaženého v čl. 64 odst. 1 ENV nenáleželo. Je sice pravda, že ve vztahu k nalézacímu řízení neobsahuje nařízení žádné ustanovení, které by odpovídalo čl. 64 odst. 1 ENV. Pro systém určování soudní příslušnosti, jak ho stanovuje nařízení, z toho však v první řadě vyplývá pouze to, že subjekt veřejné správy nemůže být považován za „oprávněného“ ve smyslu čl. 3 písm. b) ENV, a není tedy ani oprávněn dovolávat se příslušnosti soudu místa, v němž má své vlastní místo obvyklého pobytu – tedy například své sídlo. Od toho je třeba odlišit otázku, zda se může subjekt veřejné správy dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má místo obvyklého pobytu původní oprávněný z výživného.
- 28 bb) Senát si je vědom toho, že dřívější judikatura Evropského soudního dvora týkající se soudní příslušnosti ve věcech výživného je nadále relevantní i pro účely analýzy odpovídajících ustanovení evropského nařízení o výživném, neboť pravidla pro určení soudní příslušnosti obsažená v evropském nařízení o výživném nahradila příslušná ustanovení Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Evropská úmluva o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí – Bruselská úmluva) a nařízení Brusel I (srov. rozsudek ESD ze dne 18. prosince 2014 – věc C-400/13 a C-408/13 – [OMISSIS] bod 23 – Sanders a Huber).
- 29 Evropský soudní dvůr ve vztahu k čl. 5 odst. 2 Bruselské úmluvy konstatoval, že se veřejnoprávní subjekt nemůže ve vztahu ke své regresní žalobě dovolávat příslušnosti soudu místa, kde má oprávněný z výživného bydliště nebo místo obvyklého pobytu. Toto rozhodnutí odůvodnil Evropský soudní dvůr tím, že podle

systematiky Evropské úmluvy o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí představuje příslušnost soudů v místě bydliště žalovaného (článek 2 Bruselské úmluvy) obecnou zásadu, kdežto zvláštní pravidla pro určení soudní příslušnosti, která se od této obecné zásady odchyľují – zejména čl. 5 odst. 2 Bruselské úmluvy – nelze vykládat rozšiřujícím způsobem, a to zejména z toho důvodu, že se Úmluva staví obecně odmítavě k příslušnosti soudů v místě bydliště žalobce (srov. rozsudek ESD ze dne 15. ledna 2004 – věc C-433/01 – Sb. rozh. 2004 I-981, bod 25 – Blijdenstein; srov. rovněž rozsudek ESD ze dne 27. září 1988 – věc 189/87 – Sb. rozh. 1988, 5565, bod 19 – Kalfelis). Účelem výjimky stanovené v čl. 5 odst. 2 Bruselské úmluvy je poskytnout osobě uplatňující nárok na výživné, která je v takovém řízení považována za slabší stranu, alternativní základ pro určení příslušnosti. Tento specifický účel má přednost před účelem, který sleduje pravidlo stanovené v článku 2 Bruselské úmluvy, tedy před ochranou žalovaného jakožto účastníka, proti němuž směřuje žaloba a na kterého je proto třeba obecně nahlížet jako na slabší stranu (srov. rozsudky ESD ze dne 15. ledna 2004 – věc C-433/01 – Sb. rozh. 2004 I-981, bod 29 – Blijdenstein a ze dne 20. března 1997 – věc C-295/95 – Sb. rozh. 1997, I-1683, bod 19 – Farrell). Veřejnoprávní subjekt, který podává regresní žalobu proti osobě povinné k hrazení výživného, se však vůči ní nenachází ve slabším postavení. Oprávněný z výživného, jehož potřebu pokryla plnění poskytnutá tímto veřejnoprávním subjektem, se navíc již nenachází v obtížné finanční situaci. Soudy v místě bydliště žalovaného jsou navíc schopny nejlépe posoudit jeho finanční prostředky (srov. rozsudek ESD ze dne 15. ledna 2004 – věc C-433/01 – Sb. rozh. 2004 I-981, body 30 a násl. – Blijdenstein).

- 30 cc) Na druhou stranu již generální advokát ve svém stanovisku ve věci Sanders a Huber zdůraznil, že zásady formulované v judikatuře týkající se Evropské úmluvy o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí a nařízení Brusel I nelze mechanicky přenášet na výklad pravidel pro určení soudní příslušnosti obsažených v evropském nařízení o výživném (srov. stanovisko generálního advokáta Jääskinen přednesené dne 4. září 2014 ve věci C-400/13 a C-408/13, Sanders a Huber, [omissis] body 37 a násl.). Podle názoru senátu již nelze pro účely příslušného výkladu čl. 3 písm. b) ENV vycházet zejména ze systematických a teleologických úvah, které tehdy vedly Evropský soudní dvůr k závěru, že se čl. 5 odst. 2 Bruselské úmluvy na regresní žaloby vznesené veřejnoprávními subjekty nepoužije.
- 31 (1) Ze základů pro určení příslušnosti uvedených v článku 3 ENV již nelze dovodit, že by některá z takto určených soudních příslušností představovala pravidlo a druhá výjimku. Na rozdíl od systému uplatňovaného v rámci nařízení Brusel I není příslušnost soudu v místě obvyklého pobytu osoby oprávněné z výživného koncipována jako zvláštní příslušnost, nýbrž jako alternativní obecná příslušnost.
- 32 (2) Je pravda, že ustanovení o příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný z výživného místo obvyklého pobytu, má i v rámci evropského nařízení o výživném nadále zohledňovat zvláštní ochranu oprávněného jakožto účastníka, který je v řízení o výživném obvykle slabší stranou (rozsudek ESD ze dne 18.

prosince 2014 – věc C-400/13 a C-408/13 – [omissis] bod 28 – Sanders a Huber). Pravidlo pro určení soudní příslušnosti vymezené v čl. 3 písm. b) ENV však nemá pouze tento normativní účel. Určení soudu místa obvyklého pobytu oprávněného z výživného jako příslušného soudu je jednak zpravidla optimální z toho důvodu, že věcné právo, které se má v projednávané věci použít, je součástí práva státu příslušného soudu. Soudy místa, v němž má oprávněný z výživného místo obvyklého pobytu, jsou dále vzhledem ke své blízkosti k projednávané věci nejlépe schopny určit jeho životní potřeby a potřebnost (srov. Jenardovu zprávu k Bruselské úmluvě, Úř. věst. ES č. C 59 ze dne 5. března 1979, s. 1, 25; na tuto zprávu se odvolávají rovněž rozsudky ESD ze dne 18. prosince 2014 – věc C-400/13 a C-408/13 – [omissis] [omissis] bod 34 – Sanders a Huber a ze dne 20. března 1997 – věc C-295/95 — Sb. rozh. 1997, I-1683 body 24 a násl. – Farrell). Pokud by normotvůrce v těchto dalších regulatorních cílech spatřoval jen nepodstatné vedlejší účely, které pouze napomáhají dosažení samotného hlavního účelu spočívajícího v ochraně potenciálně slabšího účastníka řízení, pak by stanovil, že příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný z výživného místo obvyklého pobytu, se lze dovolávat jen u žalob podaných oprávněným z výživného. Podle jednoznačného znění ustanovení je však tato soudní příslušnost dána bez ohledu na to, zda žalobu podává sám oprávněný z výživného, nebo zda ho žaluje povinný – například prostřednictvím (záporné) určovací žaloby, kterou se domáhá určení, že vůči oprávněnému vyživovací povinnost nemá.

- 33 dd) Senát má za to, že jím upřednostňovaný právní názor je podepřen i komparativním pohledem na Haagskou úmluvu o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů ze dne 23. listopadu 2007 (HÚV 2007).
- 34 (1) Článek 36 odst. 1 HÚV 2007 stanoví, že subjekty veřejné správy je třeba v rámci vzájemné právní pomoci považovat za „oprávněné“ pouze ve vztahu k návrhům na uznání a výkon rozhodnutí (čl. 10 odst. 1 písm. a) a b) HÚV 2007), nikoli však ve vztahu k návrhům na vydání rozhodnutí (čl. 10 odst. 1 písm. c) HÚV 2007). V důsledku toho se nemohou subjekty veřejné správy v zásadě dovolávat pomoci ústředních orgánů jiného smluvního státu v souvislosti s nalézacím řízením vedeným u soudu místa, v němž má povinný místo obvyklého pobytu. Toto omezení se při debatách o znění Haagské úmluvy o výživném jevílo jako opodstatněné z toho důvodu, že orgány veřejné správy budou obvykle vydávat rozhodnutí ve svém vlastním státě – a následně budou tato rozhodnutí uznána a vykonána v jiném smluvním státě (srov. Borräs/Degeling: Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, bod 591, zveřejněno na: www.hcch.net). Z toho podle názoru senátu vyplývá, že v rámci rozprav o Haagské úmluvě o výživném se považovalo za samozřejmé, že subjekty veřejné správy budou oprávněny uplatnit nárok na výživné, který na ně přešel, a obdržet vykonatelné rozhodnutí u místně příslušného soudu osoby oprávněné z výživného, která je odkázána na péči druhých. Evropská unie se podílela na vypracování Haagské úmluvy o výživném. Již z tohoto důvodu se zdá být zjevné, že evropský

normotvůrce, který článkem 64 odst. 1 ENV v zásadě převzal obsah čl. 36 odst. 1 HÚV 2007, mohl vycházet ze srovnatelných představ.

- 35 (2) Podle článku 20 odst. 1 písm. c) HÚV 2007 bude rozhodnutí vydané ve státě původu uznáno a vykonáno v jiném smluvním státě, pokud měl oprávněný v době zahájení řízení místo obvyklého pobytu ve státě původu. Jestliže smluvní stát v této souvislosti učiní výhradu (čl. 20 odst. 2 HÚV 2007) a povinný má v daném smluvním státě místo obvyklého pobytu, je tento stát podle čl. 20 odst. 4 HÚV 2007 povinen přijmout všechna vhodná opatření k vydání rozhodnutí ve prospěch oprávněného. V této souvislosti se podle čl. 36 odst. 1 HÚV 2007 ve spojení s jejím čl. 20 odst. 4 za „oprávněné“ při vydání rozhodnutí o výživném výjimečně považují i subjekty veřejné správy, a proto se mohou domáhat i výše uvedené pomoci ze strany orgánů státu, který uplatnil uvedenou výhradu (srov. Borrás/Degeling: Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, bod 590, zveřejněno na: www.hcch.net). *A contrario* z toho logicky vyplývá, že stát, který je smluvní stranou Haagské úmluvy o výživném, je povinen uznat rozhodnutí o výživném vydané v jiném smluvním státě, které subjekt veřejné správy obdržel od soudu místa, v němž má původní oprávněný místo obvyklého pobytu, ledaže daný smluvní stát učinil výhradu podle čl. 20 odst. 2 HÚV.
- 36 Rozhodnutí Rady ze dne 9. června 2011 o schválení Haagské úmluvy ze dne 23. listopadu 2007 o mezinárodním vymáhání výživného na děti a dalších druhů vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů jménem Evropské unie (Úř. věst. EU č. L 192 ze dne 22. července 2011, s. 39 a násl.) neobsahuje prohlášení o výhradě podle čl. 20 odst. 2 HÚV 2007, které by se vztahovalo k subjektům veřejné správy, a proto se povinnost členských států Evropské unie uznávat rozhodnutí z jiných států, které jsou smluvními stranami Haagské úmluvy o výživném, vztahuje i na taková rozhodnutí spadající pod čl. 20 písm. c) HÚV 2007, která byla vydána ve prospěch subjektů veřejné správy v nalézacím řízení vedeném před soudem místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu. I s ohledem na výše uvedené není zřejmé, proč by se nemohly subjekty veřejné správy v rámci Evropské unie dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu. [
- 37 3. Celkově vzato však nelze správný výklad čl. 3 písm. b) ENV z dosavadní judikatury Evropského soudního dvora jednoznačně dovodit. O výkladu uvedeného ustanovení naopak i nadále existují důvodné pochybnosti.

[omissis]